

Beleidsplan

Meer- en hoogbegaafde leerlingen op OBS De Flierefluiter

Datum: februari 2012

Inhoudsopgave

Inleiding

Hoofdstuk 1: Kennis & Attitude

- 1.1 De meer- en hoogbegaafde leerling
- 1.2 Onderpresteerders
- 1.3 Sociaal-emotionele problematiek
- 1.4 Verwachtingen ten aanzien van de leerkracht
- 1.5 Onderwijsbehoefte

Hoofdstuk 2: Signaleren

- 2.1 Intake
- 2.2 Leerlingvolgsysteem

Hoofdstuk 3: Onderwijsbehoefte

- 3.1 In kaart brengen
- 3.2 Digitaal handelingsprotocol
- 3.3 Aanvullende instrumenten

Hoofdstuk 4: Onderwijsaanbod

- 4.1 Werkstandaard, 1e lijn
- 4.2 Werkstandaard, 2e lijn
- 4.3 Maatwerk
- 4.4 Hoogbegaafden afdeling
- 4.5 Talentenlab

Hoofdstuk 5: Meer- en hoogbegaafden in het voortgezet onderwijs

Bijlage 1: Formuleren van onderwijsbehoefte voor (hoog)begaafden (Pameijer & Van Beuke-
ring)

Bronvermelding

Inleiding

In het schooljaar 2011/2012 is OBS De Flierefluiter gestart met een boven- en onderbouw voor hoogbegaafde leerlingen; de zogenaamde Neo onderwijs afdeling. In Almere zijn in totaal 12 projectscholen: 4 basisscholen realiseren opvang voor hoogbegaafde leerlingen, 8 scholen bieden onderwijs aan specifiek gericht op meerbegaafde leerlingen. Het onderwijsaanbod voor meerbegaafde leerlingen krijgt vorm in zogenaamde Talentenlabs. Zie de website van Stichting Leerlingzorg Almere voor actuele informatie.

In de jaren voorafgaande aan de start van de Neo onderwijs afdeling heeft het team zich verdiept in alle ins & outs van meer- en hoogbegaafde leerlingen. Studiedagen, participatie in diverse overlegvormen, samenwerking met andere scholen die zich profileren op het gebied van meer- en hoogbegaafde leerlingen zijn voorbeelden van activiteiten waardoor de kennis en kunde van het team van De Flierefluiter zich heeft ontwikkeld. Bert Oostindie van De IJsselgroep heeft het team een training gegeven op het gebied van meer- en hoogbegaafdheid. De IB'er en één leerkracht hebben samen het traject Teach the Teachers¹ doorlopen. Ook de attitude, de bereidheid om deze specifieke groep leerlingen te willen zien en een aangepast onderwijsprogramma te willen bieden heeft zich binnen het team ontwikkeld. Deze ontwikkelingen en de afspraken omtrent de aanpak van meer- en hoogbegaafde leerlingen op De Flierefluiter vragen om een heldere communicatie. Daartoe dient dit beleidsplan "Meer- en hoogbegaafde leerlingen op De Flierefluiter". Daarnaast zijn twee doelen geformuleerd die meer ingaan op kennis, attitude en toepassing.

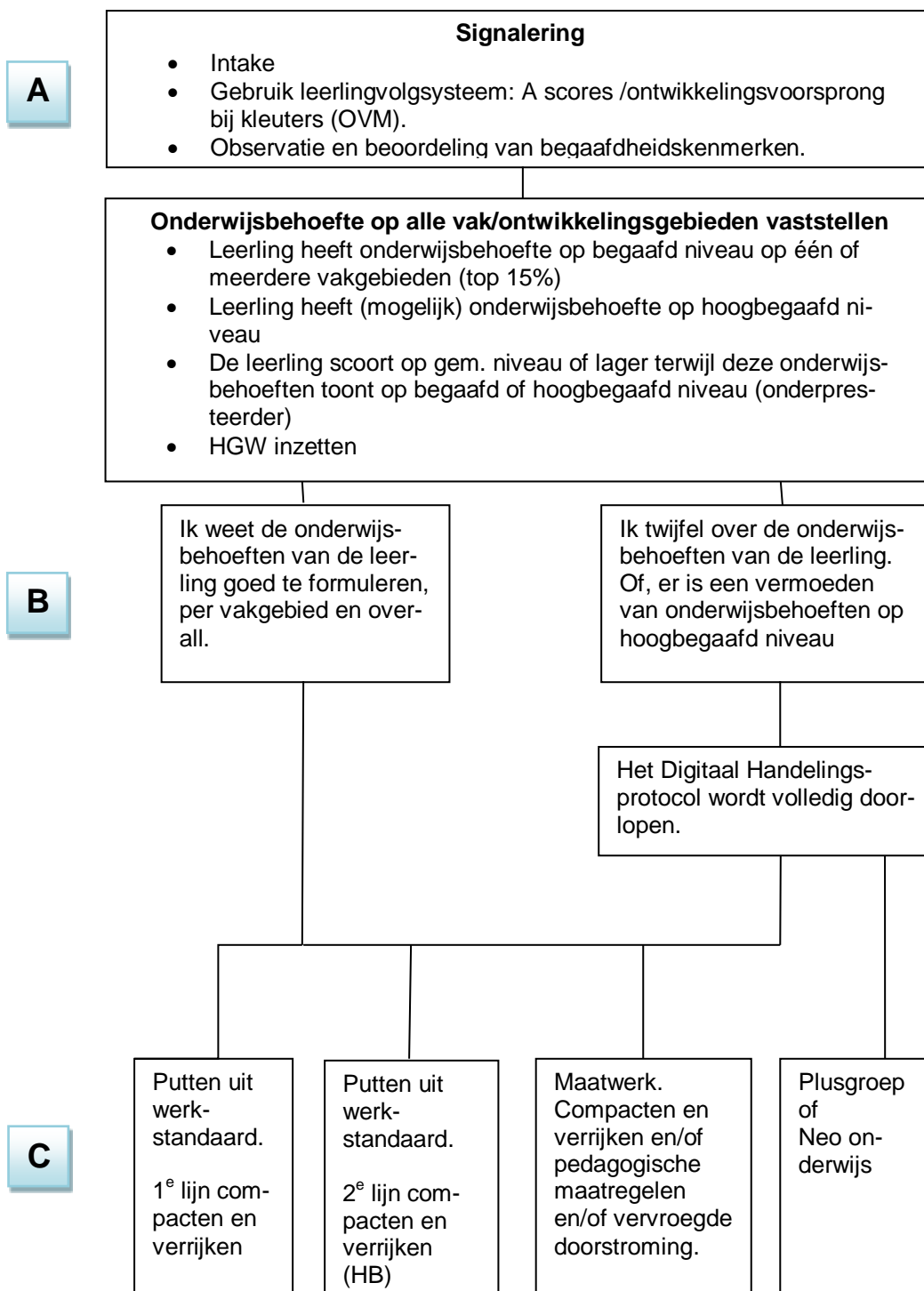
1. Het informeren van de (nieuwe) leerkrachten over de te nemen acties t.a.v. meer- en hoogbegaafde leerlingen, van attitude via signalering tot evaluatie van het onderwijsaanbod. Het team specialiseert zich continu op het terrein van deze leerlingen.
2. Het komen tot een uniforme aanpak t.a.v. meer- en hoogbegaafdheid, gedragen en uitgevoerd door het gehele team. Elk lid is op de hoogte van de te volgen procedure en kan deze wijze van handelen ook verantwoorden.

Het beleidsplan beschrijft de situatie binnen De Flierefluiter, welke kan afwijken van de situatie op de andere scholen met een Hoogbegaafden-afdeling. Het beleidsplan is tot stand gekomen door gebruik te maken van ervaringen, afspraken diverse documenten (o.a. Bovenschool Beleid, 'Meerbegaafd Almere', juni 2011). De doelgroep waarvoor het beleidsplan geldt, zijn alle leerkrachten, de IB'er en de directie. Het onderwijs zoals dit wordt aangeboden aan de hoogbegaafde leerlingen staat buiten beschouwing. Wel wordt het traject beschreven dat een leerkracht met een (vermoedelijk) hoogbegaafde leerling aflegt, alvorens de leerling in de Neo onderwijs afdeling wordt geplaatst.

Op de volgende pagina staat het Handelingsgericht Almeers Meerbegaafdenprotocol. Dit protocol is leidend in de signalering en aanpak van meer- en hoogbegaafden. In de daaropvolgende hoofdstukken wordt een volgorde gehanteerd die overeenkomt met de stappen in dit protocol, te herkennen aan de letters A t/m C. Zo wordt in het eerste hoofdstuk (A) ingegaan op de noodzakelijke kennis van meer- en hoogbegaafdheid en de gewenste attitude van de leerkracht om een signalering van een meer- en hoogbegaafde leerling mogelijk te maken. Na deze noodzakelijke 'basisinformatie' wordt overgegaan op het vaststellen van de onderwijsbehoeften (B). Daarbij wordt besproken hoe te handelen als het vaststellen van de onderwijsbehoefte moeizaam verloopt. Het volgende hoofdstuk gaat in op het aanbod voor de meer- en hoogbegaafde leerling (C). In aanvulling op het Almeers model wordt in dit beleidsplan gesproken over de evaluatie van het onderwijsaanbod aan deze groep leerlingen. Het beleidsplan wordt afgesloten met een korte conclusie.

¹ Het opleiden van leerkrachten door leerkrachten door IJsselgroep. Leerkrachten van de projectscholen worden geschoold in het herkennen van meer- en hoogbegaafden.

Concept Handelingsgericht Almeers Meerbegaafdenprotocol

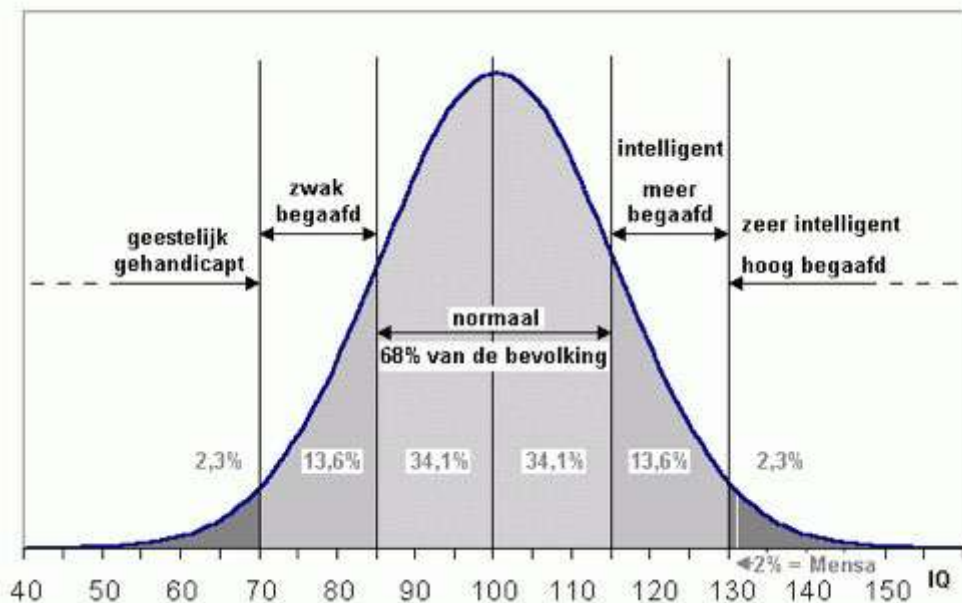
A Hoofdstuk 1: Kennis & Attitude

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op hoog- en meerbegaafdheid en welke eigenschappen betreffende leerlingen (kunnen) vertonen. Het onderscheid tussen meer- en hoogbegaafd wordt daarbij niet strikt gehanteerd. Bedenk bij het doorlezen van de theorie dat elk kind uniek is en mogelijk afwijkt van de gangbare omschrijving. Onderpresteerders zijn een aparte groep leerlingen die aandacht verdienen. Er wordt ook gesproken over de verwachtingen die gesteld worden aan de leerkracht. Attitude speelt daarin een belangrijke rol. Aansluitend wordt gesproken over de onderwijsbehoefte van het meer- en hoogbegaafde kind.

1.1 De meer- en hoogbegaafde leerling

Het belangrijkste kenmerk van begaafdheid is de hoge intelligentie. Leerlingen die een IQ-score van 130 en hoger hebben, noemen we hoogbegaafd. Leerlingen met een IQ-score in de range van 115 – 130 noemen we meerbegaafd. Het verschil in IQ-score bepaalt of een leerling hoog- of meerbegaafd is.

In onderstaande grafiek staat de spreiding van de intelligentie. Bij genoeg metingen vertoont de spreiding van intelligentie een dergelijke vorm: het merendeel van de gemeten personen is 'normaal' en bevindt zich in het midden van de grafiek. Ruim 15% van alle personen is meer- of hoogbegaafd; 13,6% en 2,3%, zoals in de grafiek staat vermeld. Dit percentage vertaalt zich naar ongeveer 4 à 5 leerlingen in een groep. Van dit aantal is gemiddeld 1 kind hoogbegaafd. Omdat we hier over gemiddelden spreken is het mogelijk dat in een willekeurige groep geen enkele of juist meerdere hoogbegaafden leerlingen zitten.

Bron: <http://www.hettalentenlab.nl/>

Bij kinderen onder de zeven jaar is het IQ niet betrouwbaar te meten. Wel geven bepaalde eigenschappen van de leerling al op jonge leeftijd een eerste indicatie van (hoog)-begaafdheid. Onderstaand overzicht betreft algemene kenmerken van hoogbegaafdheid ~ een eerste hulpmiddel om begaafdheid bij leerlingen te signaleren. Er is daarbij onderscheid gemaakt tussen eigenschappen van het leren en van de persoonlijkheid (Drent & Van Gerven, 2007).

Leereigenschappen

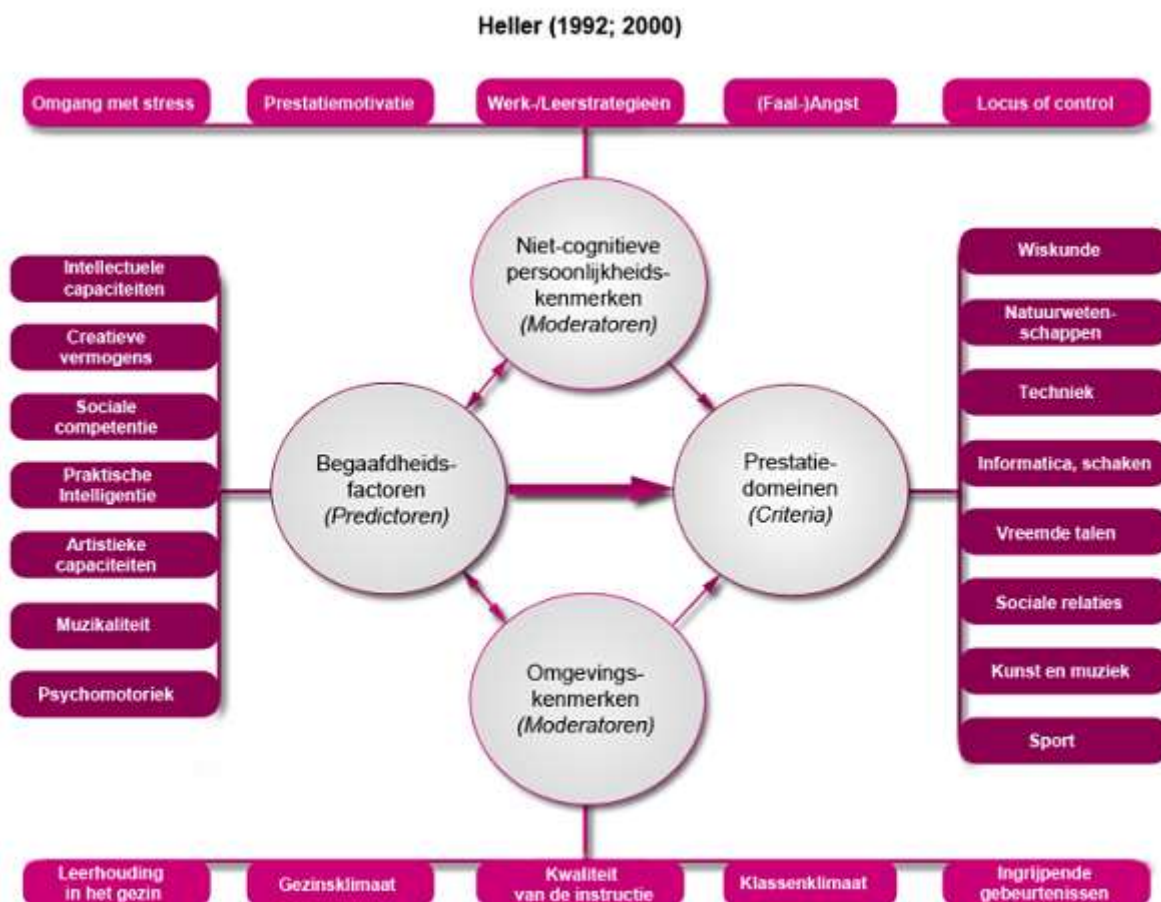
- is snel van begrip
- maakt grote denk- en leerstappen
- beschikt over een goed geheugen
- heeft een brede algemene interesse en kennis
- beschikt over groot probleemoplossend vermogen
- is in staat verworven kennis toe te passen
- integreert nieuwe kennis met oude kennis
- beschikt over een groot analytisch vermogen

Persoonlijkheidseigenschappen

- is taalvaardig en kan spelen met taal
- komt met creatieve en originele oplossingen
- is geestelijk vroegrijp
- houdt van uitdagingen
- beschikt over een groot doorzettingsvermogen
- is op een gezonde manier perfectionistisch ingesteld
- is veelal een intuïtieve denker
- heeft behoefte aan een hoge mate van autonomie
- beschikt over het vermogen tot (zelf)-reflectie
- is sociaal competent

Het model van Heller onderscheidt niet-cognitieve persoonlijkheidskenmerken en omgevings-kenmerken die een negatieve of positieve invloed kunnen uitoefenen op aanleg en gedrag.

Van belang is om zicht te krijgen op hoe deze belemmerende of stimulerende factoren van invloed zijn op het **ontwikkelingsproces**. Hierdoor ontstaat inzicht in de benodigde ondersteuning en begeleiding die kan bijdragen om het potentieel om te zetten in hiermee overeenstemmende prestaties. De kenmerkende leer- en persoonlijkheidseigenschappen van (hoog)begaafde leerlingen kunnen dan ook zichtbaar blijven of worden.

Niet alle leerlingen worden even makkelijk herkend als meer- of hoogbegaafd. Er bestaan bepaalde subgroepen die consequent ondergewaardeerd worden als het gaat om de inschatting van hun begaafdheid: meisjes, allochtone kinderen, kinderen met laag opgeleide ouders en kinderen met een fysieke beperking, dyslexie, gedragsproblemen en concentratieproblemen. Een speciale groep leerlingen die moeilijk te herkennen zijn als hoogbegaafd, zijn de onderpresteerders.

1.2 Onderpresteerders

Onderpresteerders zijn kinderen die langdurig minder presteren dan op grond van zijn/haar capaciteiten verwacht mag worden. Leerlingen kunnen over de hele linie onderpresteren, maar ook op één of meerdere vakken. Eén op de vijf (hoog)begaafde kinderen presteert onder bij taal. Op rekenen onderpresteren 2x zoveel meisjes als jongens. Zittenblijvers kunnen onderpresteerders zijn, maar ook versnelde leerlingen kunnen nog steeds onderpresteren. Onderpresteren wordt meestal in de eerste vier jaren op school in gang gezet. Vaak is dit gedwongen onderpresteren: de school zelf remt de kinderen in hun ontwikkeling. Juist daarom is het zo belangrijk dat de leerkracht de eerste aanwijzingen van (hoog)begaafdheid en onderpresteren herkent. Bij langdurig onderpresteren ontwikkelt de leerling inadequate leerstrategieën, waarmee de leerling in de loop van de schoolcarrière zal vastlopen. Een verwijzing naar speciaal onderwijs of een te laag advies voor het voortgezet onderwijs kan hiervan het gevolg zijn.

Onderpresteren wordt veroorzaakt door meerdere factoren die met elkaar verbonden zijn: een inadequaat leerstofaanbod, een selectieve luisterstrategie, negatieve houding t.a.v. de school, sociale belangen (erbij willen horen), de attitude van de leerkracht en de relatie tussen ouders en kind. Deze factoren vormen de oorzaak voor het ontstaan van werkhoudingproblemen, psychische en fysieke klachten en gedragsproblemen ('acting-out'). Deze problematiek maakt het extra lastig om de hoogbegaafde leerling die onderpresteert te herkennen. Kennis van de problematiek van onderpresteren is daarom noodzakelijk voor elke leerkracht.

1.3 Sociaal-emotionele problematiek

Meer- en hoogbegaafde kinderen vinden niet zo gemakkelijk aansluiting bij "gewone" leeftijdgenoten omdat er weinig gezamenlijke interesses zijn. Bovendien stellen hoogbegaafde kinderen andere eisen aan het omgaan met elkaar, zoals trouw, aanvaarding, echtheid en intimiteit. Hierdoor gaan hoogbegaafde kinderen vaker een vriendschapsrelatie aan met oudere kinderen. Dit is niet altijd mogelijk waardoor zij zich bijzonder eenzaam kunnen voelen in de klas. Leerkrachten observeren dit sociale probleem vaak wel, maar interpreteren dit als een gebrek aan sociale vaardigheden bij het betreffende kind. De juiste interpretatie zou zijn: het kind is zijn groepsgenoten sociaal voor en verwacht van hen antwoorden en reacties waar zij nog niet aan toe zijn. Afgezien van dit sociale aspect, kan een langdurig inadequaat onderwijsaanbod en benadering door de leerkracht leiden tot een laag zelfbeeld bij de meer- en hoogbegaafde leerling. Sommige leerlingen trekken zich terug (internaliserende problematiek), andere reageren agressief, druk en clownesk (externaliserende problematiek). Een verandering van onderwijsaanbod en benadering door de leerkracht kan deze problemen sterk verminderen. Zie ook de website van INOS, kenniscentrum meer- en hoogbegaafdheid.

1.4 Verwachtingen ten aanzien van de leerkracht

Elke leerling heeft behoefte aan een deskundige leerkracht. In het geval van een meer- en hoogbegaafde leerling zijn er aanvullende kenmerken van de leerkracht te benoemen. Deze kenmerken gaan vooral over de attitude van de leerkracht. Deze kenmerken zijn welhaast voorwaardelijk voor de omgang met meer- en hoogbegaafde leerlingen.

De leerkracht ...

- let op de taakbeleving van de leerling en maakt deze taakbeleving bespreekbaar
- stelt zich vooral op als coach
- verwacht meer van deze leerling dan van andere leerlingen
- spreekt de leerling aan qua taal op een hoger niveau
- accepteert dat de leerling soms meer weet en kan

De Leonardostichting formuleert behalve bovenstaande kenmerken nog een belangrijk aanvullend aspect betreffende de attitude van de leerkracht: De leerkracht van hoogbegaafde leerlingen durft de leerling los te laten (en tevens de lesmethode). Goed onderwijs bieden aan hoogbegaafde leerlingen heeft veel te maken met het loslaten van de eigen (on)zekerheden. Het terugleggen van de verantwoordelijkheid voor het leerproces en het leerresultaat bij de leerling vereist van de leerkracht een fundamenteel andere rol, die van coach. Dat betekent bijvoorbeeld dat het idee dat eerst alle basisstof gemaakt moet zijn alvorens overgegaan kan worden tot uitdagender materiaal, losgelaten dient worden.

1.5 Onderwijsbehoefte

In bijlage1 staat weergegeven welke onderwijsbehoeften een meer- en hoogbegaafde leerling heeft. Het gaat daarbij niet alleen om aspecten betreffende het onderwijsaanbod, maar ook om sociale aspecten zoals 'groepsleden'. Het laatste onderdeel 'leraar' is een herhaling van de tabel bij 1.4.

A**Hoofdstuk 2: Signalering**

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het herkennen van de meer- en hoogbegaafde leerling en de instrumenten die daarbij gebruikt worden.

2.1 Intake

Voordat de intake plaatsvindt, heeft er al een informatiegesprek plaatsgevonden tussen ouders en directie.

Tijdens dit eerste informatiegesprek bespreekt de directie o.a. de situatie op de Flierefluiters t.a.v. meer- en hoogbegaafde leerlingen. Tevens verkrijgt de directie een (verbale) globale schets van het kind t.a.v. meer- en hoogbegaafdheid. Zijn er al signalen van mogelijke meer- en hoogbegaafdheid dan bespreekt de directie dit met de intern begeleider.

De intake op de Flierefluiters bestaat uit een gesprek met ouders, leerling en intern begeleider. Er wordt gezamenlijk een intakeformulier ingevuld waarin opgenomen de signalen voor meer- en hoogbegaafde leerlingen. Tijdens het intakegesprek is het van belang dat gericht wordt doorgevraagd naar het concrete gedrag dat het kind vertoont.

Het intakeformulier is gebaseerd op het boek 'Slim Beleid' (Van Gerven, 2008) en geldt voor alle scholen in Almere. Met behulp van deze lijst krijg je zicht op mogelijke zorg (kenmerken), zowel aan de onderkant als aan de bovenkant. De intake is voor leerlingen vanaf 3 jaar en 6 maanden, maar ook voor zij- instromende leerlingen tot en met groep 3. Op de Flierefluiters gebruiken we dit formulier ook voor leerlingen die na groep 3 instromen om een zo breed mogelijk beeld over de ontwikkeling van het kind te krijgen.

Een intake gesprek is een gesprek waarin inhoudelijk gevraagd wordt naar de ontwikkeling van het kind in de voor- en voorschoolse periode. Dit gesprek wordt gevoerd door de IB'er en ouders voordat het kind in groep 1 geplaatst wordt. Bij voorkeur is het betreffende kind aanwezig bij dit gesprek om een eerste observatie mee te nemen. In de eerste week na binnenkomst van de leerling vraagt de leerkracht de leerling een menstekening te maken. Hierbij houden we rekening met het vermogen van leerlingen om zich aan te passen aan de groepsnormen.

2.2 Leerlingvolgsysteem

Op de Flierefluiters werken we met de volgende leerling-volgsystemen:

Bij de kleuters : OVM Ontwikkelings Volg Model door leerkracht.

Cito toetsen (afname volgens Cito advies). die worden bijgehouden in ons Esis systeem.

Scol: Sociaal Emotionele Observatie Lijst 2 x per jaar. Door leerkracht en in groep 6,7, en 8 ook door leerlingen persoonlijk.

Leerlingbesprekingen: door Intern begeleider en leerkracht 2 keer per jaar op leerling niveau en 2 keer per jaar op groepsniveau.

Dit staat verder uitgewerkt in het Schoolzorgplan van De Flierefluiters.

B**Hoofdstuk 3: Onderwijsbehoefte**

Na de signalering volgt het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling. De onderwijsbehoefte is niet altijd duidelijk waardoor er twijfel kan ontstaan. Bij twijfel wordt er aanvullend gehandeld. Het HGW en het Digitaal Handelingsprotocol worden daarbij besproken.

3.1 In kaart brengen

Handelingsgericht werken (HGW): Om de onderwijsbehoefte en kindkenmerken zo goed mogelijk in beeld te krijgen kan er gebruik gemaakt worden van het HGW formulier. Door de driehoek leerkracht, ouders en kindvragen krijgen we een zo duidelijk mogelijk beeld om de onderwijsbehoefte van het kind in kaart te brengen. Dit formulier kan ook gebruikt worden als groeiformulier.

3.2 Digitaal Handelingsprotocol

Het digitaal handelingsprotocol hoogbegaafdheid (DHH) is een interactief instrument dat ondersteuning biedt bij de signalering en begeleiding van (hoog-)begaafde leerlingen. Het is een webbased computerprogramma. Dat bestaat uit vier modules die door leerkracht en ouders wordt ingevuld. Voor verdere uitleg zie het Schoolzorgplan De Flierefluiter 2011-2015.

3.2 Aanvullende instrumenten

School en ouders kunnen in afstemming met elkaar er toe overgaan om een extern IQ en sociaal emotioneel onderzoek aan te vragen. Dit onderzoek moet uitgevoerd worden door een BIG geregistreerde psycholoog of orthopedagoog generalist. Bij voorkeur bij een onderzoeksbureau met ervaring op het gebied van meer- en hoogbegaafdheid. School kan deze aanvraag doen via de SLA-po met toestemming van ouders.

C**Hoofdstuk 4: Onderwijsaanbod**

Na het vaststellen van de onderwijsbehoefte van de leerling kan overgegaan worden op het vormgeven van het onderwijsaanbod. Binnen het Almeers Meerbegaafdenprotocol wordt gewerkt volgens vier trajecten. Deze trajecten worden hier apart behandeld per paragraaf.

4.1 Werkstandaard, 1e lijn

Doelgroep 1e leerlijn

1. Begaafde leerlingen
2. Leerlingen met een beperkte didactische voorsprong
3. Leerlingen die slechts een talent hebben op één vakgebied

Het maken van aanpassingen in de reguliere lesstof gebeurt door compacten, dit is het overslaan van onnodige herhalings- en oefenstof uit de methode ('indikken'). Hiervoor worden de leerlingen vooraf getoetst in de methode. Wanneer een leerling 80% of hoger scoort kan de leerlingen op een compactprogramma gezet worden. De tijd die vrijkomt door het compacten van de reguliere leerstof wordt besteed aan werken aan verrijkingsmateriaal. Het verwerken van verrijkingsstof krijgt zo een verplichtend karakter.

Bij de aanpak via het compacten en verrijken is het nadrukkelijk niet de bedoeling dat leerlingen versneld door de leerstof heen werken.

Het kenmerk van verrijkingsonderwijs is dat het een wezenlijk ander leerstofaanbod betreft, waar kinderen ook daadwerkelijk iets van leren. Het gaat dus niet om meer werk, maar om inhoudelijk echt ander werk. Verrijkingsonderwijs valt te verdelen in verbreding en verdieping. Onder verbreding verstaan we die leerstof die een aanvulling op de kerndoelen

van het basisonderwijs vormt. Daar vallen bijvoorbeeld vreemde talen, maar ook computer-vaardigheden onder. Onder verdieping verstaan we die leerstof die een verdieping van de reguliere stof vormt en waardoor een leerling over een specifiek onderwerp, dat wel tot het reguliere aanbod behoort, meer kennis en vaardigheid opdoet. Voor meer informatie, kijk op <http://eureka.inos.nl/>

Via het SLO en vanuit de eigen methodes waarmee wij werken op De Flierefluiter worden deze richtlijnen aangegeven.

4.2 Werkstandaard, 2^e lijn

Doelgroep 2^e leerlijn

1. Hoogbegaafde leerlingen , de top 2,5%
2. Leerlingen met een ruime didactische voorsprong
3. Leerlingen die in het verleden reeds een keer vervroegd zijn doorgestroomd.

In de 2^e lijn wordt er gewerkt met verdiepingsmaterialen niveau en leerstof op een hoger niveau naast het dagelijkse compacten, richtlijnen vanuit het SLO.

4.3 Maatwerk

Vervroegde doorstroming houdt in dat de leerling eerder dan gebruikelijk naar een volgende groep gaat. Vervroegde doorstroming is over het algemeen het logische gevolg van een didactische voorsprong bij de leerling of het versneld aanbieden van de leerstof. Hierbij houden we rekening met de diverse criteria die geboden worden vanuit de adviezen voor het professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basis onderwijs. (*Drent & Van Gerwen, 2007*).

4.4 Hoogbegaafden - afdeling

Om in aanmerking te komen voor een beschikking voor hoogbegaafden is de voorwaarde dat er een IQ-test is afgenomen met een score van 130 of hoger. Dit moet zijn vastgesteld middels een geldig psychologisch onderzoek van het kind. De School waar het kind zit levert een HGW en of Onderwijskundig rapport. De Permanente Commissie Leerlingzorg (PCL) beoordeelt de uiteindelijke toelating tot een school met zogenaamd Neo onderwijs.

4.5 Talentenlab

Na een zorgvuldige voorbereiding zijn op 9 en 10 mei 2011 de eerste bovenschoolse verrijkingsklassen, "Het Talentenlab" in Almere van start gegaan. Het Talentenlab biedt een dagdeel per week specifiek onderwijs afgestemd op meer- en hoogbegaafde leerlingen uit de groepen 5-8.

De leerling wordt aangemeld door de Intern Begeleider van de basisschool.

De intern begeleider van de school heeft een spilfunctie en zorgt ervoor dat de leerling wordt aangemeld. De gegevens worden opgestuurd naar de Toelatingscommissie van het Talentenlab die het besluit neemt wel of niet toelaatbaar.

De Toelatingscommissie laat de intern begeleider weten of een leerling toelaatbaar is en waar de leerling geplaatst wordt. De Intern Begeleider brengt de leerling/ouders namens de moederschool op de hoogte.

D**Hoofdstuk 5: Meer- en hoogbegaafden in het voortgezet onderwijs**

Almeerse Scholen Groep scholen Helen Parkhurst, De Meergronden, Het Oostvaarders College en het Montessori Lyceum Flevoland ontwikkelen op dit moment een onderwijsaanbod voor meer- en hoogbegaafde leerlingen in het voortgezet onderwijs. In het verlengde van de ontwikkelingen in het basisonderwijs ontwikkelen deze scholen onderwijsaanbod om de doorlopende leerlijn te garanderen. Een passend onderwijs aanbod wordt hiermee bij de overdracht van een basisschoolleerling die deelneemt aan een verrijkingsklas en doorstroomt naar één van deze scholen voor voortgezet onderwijs in de toekomst gewaarborgd. Voor de begeleiding zijn zogenaamde v-coaches opgeleid. De 'v' staat hierbij voor 'verbreding'.

Vanuit het geografisch perspectief gezien werkt De Flierefluiter nauw samen met De Meergronden. We denken gezamenlijk na en overleggen over de te volgen lijn voor meer-en hoogbegaafde leerlingen. De Meergronden heeft een conceptplan opgesteld over wat zij kunnen bieden aan meerbegaafde leerlingen. Dit conceptplan is ter inzage aanwezig.

Bijlage 1

Formuleren van onderwijsbehoefte voor (hoog)begaafden (Pameijer & Van Beukering, 2006)

Dit kind heeft....

....een instructie nodig die....

- Die verkort is, Doelen, kernpunten en oplossingsstrategieën kort bespreken waarna het kind zelfstandig aan het werk kan;
- Die top-down is, dat wil zeggen eerst de te leren vaardigheden in breder kader plaatst, bijvoorbeeld in verband brengt met andere kennis en vaardigheden alvorens deze te instrueren;
- Afgestemd is op de vragen die hij/zij stelt.
-

....opdrachten nodig die....

- Die vooral appèl doen op toepassing, analyse, synthese en evaluatie.
- Waarbij automatisering van vaardigheden, zoals tafels, technisch lezen –indirect- via toepassing en andere opdrachttypen tot stand komen.
- Waarbij meerdere problemen, toepassingen, oplossingen etc. tegelijkertijd aan de orde komen
-

....(leer)activiteiten nodig....

- Die (aanzienlijk) grotere leerstofgehelen of stappen ineens bevatten; versnelling
- Die aansluiten bij haar belangstelling voor de natuur of.....;
- Die verhoogd appèl doen op de denkvaardigheden;
- Die appèl doen op het zelf plannen en vormgeven van taken
- Die verhoogd appèl doen op creativiteit.

....feedback nodig....

- Waarbij accent wordt gelegd op zelfcontrole, zelfevaluatie;
- Aangepast aan het hogere niveau van functioneren en gericht op hogere vaardigheden.
- Waarbij de leerling niet met andere kinderen wordt vergeleken maar met zichzelf.
-

....groepsgenoten nodig....

- Met wie hij/zij samenwerkend kan leren;
- Die functioneert op overeenkomstig niveau bij de uitvoering van bepaalde opdrachten
- Die accepteren dat hij/zij meer kan op één of meerdere terreinen;
- Die hem/haar vragen mee te spelen in de pauze;
- Die het natuurlijk leiderschap van hem/haar accepteren.
-

....een leraar nodig die....

- Die let op de taakbeleving en deze voor-, tijdens en na de taak met hem/haar bespreekt;
- Die zich vooral opstelt als coach
- Die duidelijk meer van hem/haar verwacht dan van de gemiddelde leerling
- Die de leerling qua taal op een hoger niveau aanspreekt
- Die kan accepteren dat hij/zij soms meer weet en kan dan hij /zij.

Bronvermelding

Bovenschool beleid 'Meerbegaafd Almere' (juni 2011). Interne publicatie, in wording.

De Leonardostichting, voor ouders, scholen en organisaties: www.leonardostichting.nl

Drent, S. & Gerven, E. van (2007). *Professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs*. Assen: Van Gorcum.

Gerven, E. van (2008). *Slim beleid*. Keuzes en consequenties bij beleid voor hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs. Assen: Van Gorcum.

INOS, Kenniscentrum meer- en hoogbegaafdheid. <http://eureka.inos.nl/>

Pameijer, N. & Van Beukering, T. (2007). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor de interne begeleider*. Samen met leraar, ouders en kind aan de slag. Leuven/Voorburg: Acco.

Sprangers, L. & Huber, E. (2010). *Bovenschoolse verrijkingsklassen voor meerbegaafde kinderen in Almere*. Lectoraat Maatwerk Primair, Pabo Almere.

Afgezien van bovenstaande bronvermeldingen, zijn onderstaande vermeldingen goed bruikbaar als bron voor aanvullende informatie over (de omgang met) meer- en hoogbegaafde leerlingen.

Algra, H. (2009). *Ontwikkelingsvoorsprong en (hoog)begaafdheid*. Amersfoort: Kwintessens Uitgevers.

Landelijke vereniging van ouders van hoogbegaafde kinderen: www.pharosnl.nl

Het TalentenLab is een onderwijsadviesbureau op het gebied van talentontwikkeling bij kinderen en jongeren: www.hettalentenlab.nl